BG

ЕВРОПЕЙСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

ЕВРОСИСТЕМА

СТАНОВИЩЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

от 25 март 2010 година

относно независимостта, поверителността и забраната за парично финансиране

(CON/2010/25)

Въведение и правно основание

На 25 февруари 2010 г. Европейската централна банка (ЕЦБ) получи искане от министъра на финансите на Република България за становище относно проектозакон, изменящ Закона за Българската народна банка[1] (наричан по-долу „Закон за БНБ“), Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси[2] (наричан по-долу „Закон за конфликт на интереси“) и Административнопроцесуалния кодекс[3] (наричан по-долу „Кодекса“) (наричан по-долу „проектозакона“).

ЕЦБ е компетентна да даде становище на основание член 127, параграф 4 и член 282, параграф 5 от Договора за функционирането на Европейския съюз и третото тире на член 2, параграф 1 от Решение 98/415/ЕО на Съвета от 29 юни 1998 г. за консултирането на националните власти с Европейската централна банка по отношение на проектите за законодателни разпоредби[4], тъй като проектозаконът се отнася до Българската народна банка (БНБ). Управителният съвет прие настоящото становище съгласно изречение първо на член 17.5 от Процедурния правилник на Европейската централна банка.

1. Цел на проектозакона

Основната цел на проектозакона е да изпълни забележките в Доклада за сближаване на ЕЦБ от май 2008 г.[5] относно правното сближаване и в Доклада за сближаване на Европейската комисия от 2008 г.[6], както и в становища CON/2008/73 и CON/2009/13[7]. По специално, проектозаконът:

1 Обнародван в Държавен вестник, брой 46, 10.6.1997 г.

2 Обнародван в Държавен вестник № 94, 31.10.2008 г. (в сила от 1.1.2009 г.).

3 Обнародван в Държавен вестник, брой 30, 11.4.2006 г.

4 ОВ L 189, 3.7.1998 г., стр. 42.

5 Вж. Доклад за сближаване на ЕЦБ от май 2008 г., стр. 229-231. 229-231.

6 COM(2008) 248 окончателен, намиращ се на уебсайта на Комисията: www.ec.europa.eu.

7 Всички становища на ЕЦБ са публикувани на уебсайта на ЕЦБ: www.ecb.europa.eu.

а) привежда Закона за БНБ в съответствие с изискванията за институционална и персонална независимост в член 130 от Договора и член 7 и член 14.2 от Устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка (наричан по-долу „Устава на ЕСЦБ“) с изискването за поверителност в член 37 от Устава на ЕСЦБ и със забраната за парично финансиране в член 123 от Договора;

б) актуализира позоваванията в Закона за БНБ, за да се отразят формулировките на Договора;

в) привежда Закона за конфликт на интереси в съответствие с изискванията за освобождаване на членове на органите за вземане на решения на БНБ, както е посочено в член 14.2 от Устава на ЕСЦБ.

2. Общи забележки

2.1 ЕЦБ приветства усилията на българските власти да постигнат необходимото ниво на правно сближаване като следват препоръките в Доклада за сближаване на ЕЦБ от май 2008 г. България е държава-членка с дерогация, както е посочено в член 139 от Договора, и поради това трябва да спазва член 131 от Договора[8]. В Доклада за сближаване от май 2008 г., ЕЦБ констатира несъответствия и непоследователности между българското законодателство, от една страна, и Договора и Устава на ЕСЦБ, от друга страна. Проектозаконът се отнася до тези несъответствия и непоследователности в областите на независимостта на централната банка, поверителността и забраната за парично финансиране.

2.2 Проектозаконът не разглежда установените други несъответствия по отношение на паричната политика, събирането на статистически данни, управлението на чуждестранните резерви, платежните системи, емитирането на банкноти и монети, назначаването на независими одитори, финансовото отчитане, политиката на обменния курс и международното сътрудничество. В тази връзка Законът за БНБ се нуждае от допълнително изменение, което да осигури пълното интегриране на БНБ в Евросистемата.

3. Специфични забележки

3.1 *Институционална независимост*

Предложеното изменение на член 44 от Закона за БНБ привежда тази разпоредба в съответствие с член 130 от Договора и член 7 от Устава на ЕСЦБ по отношение на принципа за институционална независимост.

---

8 Вж. Доклада за сближаване на ЕЦБ от май 2008 г., стр. 26: „С цел спазване на член [131] от Договора националното законодателство трябваше да бъде изменено така, че да постигне съответствие с него към датата на създаване на ЕСЦБ [Европейска система на централните банки] (що се отнася до Швеция) и към 1 май 2004 г. или 1 януари 2007 г. (що се отнася до държавите-членки,присъединили се към ЕС на тези дати). Въпреки това е необходимо нормативните изисквания за пълната правна интеграция на НЦБ [национална централна банка] в Евросистемата да влязат в сила от момента, в който бъде осъществена цялостна интеграция, т.е. от датата, на която държавата-членка с дерогация приеме еврото“.

3.2 *Персонална независимост*

Основания за освобождаване на членовете на управителния съвет

Предложеното изменение на член 14, алинея 1 от Закона за БНБ относно основанията за освобождаване на член на управителния съвет[9] напълно привежда този член в съответствие с член 14.2 от Устава на ЕСЦБ. ЕЦБ приветства също предложената алинея 2 на член 3 от Закона за конфликт на интереси, тъй като тя премахва основанията за освобождаване на членовете на управителния съвет, които не съответстват на основанията за отстраняване, изброени в член 14.2 от Устава на ЕСЦБ.

Минимална продължителност на мандата на членовете на управителния съвет

Предложеното изменение на член 14, алинея 2 от Закона за БНБ премахва несъответствието с Устава на ЕСЦБ относно минималната продължителност на мандата за членовете на управителния съвет на БНБ и е в съответствие с член 14.2 от Устава на ЕСЦБ.

Право на съдебен контрол

Предложената алинея 3 на член 14 от Закона за БНБ възлага на Върховния административен съд (ВАС) компетентност за съдебен контрол върху решенията за освобождаване на членовете на управителния съвет, включително и на управителя на БНБ. ЕЦБ приветства това предложение за изменение, доколкото то се отнася за членовете на управителния съвет, с изключение на управителя[10]. Освен това ЕЦБ напълно подкрепя предвидените в проектозакона изменения на Кодекса, които възлагат на ВАС компетентност да решава въпроси относно освобождаването от длъжност във връзка с тези членове на управителния съвет на БНБ. По отношение на управителя, компетентността на ВАС, съгласно предложената алинея 3 на член 14 от Закона за БНБ, следва да не засяга компетентността на Съда на Европейския съюз по член 14.2 от Устава на ЕСЦБ[11]. В тази връзка ЕЦБ отбелязва, че алинея 3 на член 14 от Закона за БНБ, която ще стане алинея 4 на член 14 съгласно проектозакона, потвърждава компетентността на Съда на Европейския съюз по отношение на въпросите относно освобождаването от длъжност във връзка с управителя. Освен това, член 14, алинея 3 от Закона за БНБ представлява изключение от предложения член 14, алинея 3 от проектозакона, като изключва управителя от обхвата на последния член. Поради това, предложеният член 14, алинея 3 от проектозакона следва да поясни това.

---

9 По специално, тази разпоредбата на проектозакона гласи: „Компетентният орган по чл. 12 може да прекрати предсрочно правомощията на член на управителния съвет само ако не отговаря на изискванията, които са необходими за изпълнение на неговите задължения или ако е признат за виновен за съществено нарушение“.

10 Вж. Доклада за сближаване на ЕЦБ от май 2008 г., стр. 20: „Националното законодателство трябва също да предвижда право на съдебен контрол от страна на националните съдилища върху решенията за освобождаване на друг член на органите за вземане на решения на НЦБ, участващ в изпълнението на свързани с ЕСЦБ задачи. Това право може да се прилага на общо основание или да бъде обособено в специална разпоредба. Макар да може да се каже, че това право се прилага на общо основание, от съображения за правна сигурност е препоръчително специално да бъде уредено такова право на съдебен контрол“.

11 Настоящата алинея 3 на член 14 от Закона за БНБ ще стане алинея 4 от член 14 от Закона за БНБ, когато проектозаконът бъде приет.

3.3 *Поверителност*

Проектозаконът изменя член 4, алинея 2, член 13, алинея 1 и член 23, алинея 2 от Закона за БНБ и въвежда изискването да не се разгласява информация, която е професионална тайна, от БНБ, служителите й и членовете на управителния съвет, което е в съответствие с член 37 от Устава на ЕСЦБ.

Предложеното изменение на член 4, алинея 2 от Закона за БНБ обаче не премахва изключението, в случаите предвидени от Закона за защита на класифицираната информация[12], от задължението да не се разгласява банкова, професионална или търговска тайна. Както е посочено в Доклада за сближаване от май 2008 г.[13] и с оглед на предложените изменения на член 4, алинея 2, член 13, алинея 1 и член 23, алинея 2 от Закона за БНБ, ЕЦБ приема, че изключението в член 4, алинея 2 във връзка с член 13, алинея 1 и член 23, алинея 2 от Закона за БНБ не засяга задължението за поверителност спрямо Европейската система на централните банки и ЕЦБ. ЕЦБ препоръчва това да бъде изрично уточнено в тази разпоредба.

3.4 *Парично финансиране*

ЕЦБ приветства предложеното изменение на член 45, алинея 1 от Закона за БНБ за премахване на несъответствието с член 123, параграф 1 от Договора по отношение на обхвата на институционалните единици от публичния сектор, включени в забраната за парично финансиране. Макар кръгът на институционални единици от публичния сектор да е идентичен със списъка на тези институционални единици, изброени в член 123 от Договора, ЕЦБ предлага частично преработване на предложения член 45, параграф 1, за да се осигури, че той точно отразява, че забраната за парично финансиране включва както: а) предоставяне на кредити „на“ кръга от институционални единици от публичния сектор, така и б) покупки на дългови инструменти „от“ кръга на институционални единици от публичния сектор.

Забраната за парично финансиране забранява прякото закупуване на дълг от публичния сектор, но, по принцип, такива покупки са допустими на вторичния пазар, доколкото тези покупки на вторичния пазар не се използват за заобикаляне на целта на член 123 от Договора. Поради това думата „пряко“ следва да се въведе в член 45, алинея 1 от Закона да БНБ.

Накрая, признавайки особеностите, произтичащи от режима на паричен съвет, т.е. забраната за предоставяне от БНБ на кредити за кредитни институции, освен при спешни операции по предоставяне на ликвидност, ЕЦБ отново подчертава[14] необходимостта за привеждане на член 45, алинея 2 от Закона за БНБ в съответствие с член 123, параграф 2 от Договора.

12 Обнародван в Държавен вестник, брой 45, 30.4.2002 г.

13 Вж. Доклада за сближаване на ЕЦБ от май 2008 г., стр. 230.

14 Вж. Доклада за сближаване на ЕЦБ от май 2008 г., стр. 230.

Такова съответствие със сигурност ще стане задължително при въвеждането на еврото в България.

Настоящото становище ще бъде публикувано на уебсайта на ЕЦБ.

Съставено във Франкфурт на Майн на 25 март 2010 година.

[подпис]

Председател на ЕЦБ

Jean-Claude TRICHET